

נוסח לא מתוקן

הכנסת הארבע עשרה
מושב רביעי

פרוטוקול מס' 316
מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
שהתקיימה ביום ד', ח' חשוון תשנ"ט 28.10.1998, בשעה 09:10

נכחו:

חברי הוועדה: היו"ר - מיכה גולדמן
זאב בויס
ניסן סלומינסקי

מוזמנים: משרד הדתות:
אבי בלושטיין, מנכ"ל המשרד לענייני דתות
הרב זליג ברוורמן, מנהל מחלקת הקבורה
נתן נתנזון, תקציבן

ביטוח לאומי:
שמעון נבון, זקנה ושארים

מועצה אזורית דרום השרון:
מוטי סלג'ו, ראש מועצת דרום השרון

המוזמנים: יצחק יעקובוביץ, רב מועצת דרום השרון
ריפמן מאיר, סגן יו"ר ועדת צור יגאל
יעקב ממן, ראש מועצת כוכב יאיר

מועצה דתית:
יהושע הרשקוביץ
מוטי יצחקי
יעקב מרגי
שלמה תנעמי

יעקב אפרתי, מנכ"ל משרד הפנים
אורי להב, מנהל מחלקת מוניציפלית, מועצת דרום השרון
אליהו ליפשיץ, המשרד לענייני דתות
מנחם ינובסקי, הרבנות הראשית
אליהו ברייטוברד, המשרד לענייני דתות

מנהלת הוועדה: יפה נקר

נרשם על ידי: רקורד - שירותי הקלטה

סדר היום

1. סידורי קבורה ביישוב צור יגאל
2. המצב הכספי במועצות הדתיות וחברות קדישא

-4099-

היו"ר מיכה גולדמן:

רבותי, למעשה יש לנו שני נושאים בישיבה. אני מציע שנתחיל את החלק הראשון, שאני רואה בו דבר שיש לו סדר עדיפות בחשיבות מאד עליונה. לא יתכן שישוב בגודל כמו צור יגאל, לא יהיה לו בית עלמין. אני נתקלתי בזה בפעם הראשונה לפני מספר שבועות שפנו אלי, ואמרו לי שהם נמצאים במציאות שיש צורך לקבור אדם, ואין להם יכולת לקבור אותו. לכן נמצא פה מר ריפמן מאיר, שהוא חבר וועד, ויצחק יעקובוביץ שהוא הרב של המועצה של דרום השרון. מוטי טענת שהוא ראש המועצה האזורית והם המלווים של צור יגאל למעשה והם אלה שהקימו את הישוב. מלווים את הישוב. במציאות של היום, האחריות היא של המועצה האזורית דרום השרון.

לכן אני פונה אליך אדוני הרב, וכבוד הרב, בואו נשמע כמה משפטים על הנושא הזה. מה שקרה, מה שהיה, היה. לצערנו בסוף אלתרו פתרון, אבל זה לא נעים שמשפחה שנמצאת במצוקה פתאום מוצאת את עצמה במצוקה נוספת. היא נמצאת בצער והיא צריכה להתמודד עם מצוקה שהישיבה וחלק האחר של הישיבה זן בבעיית המשבר שעובר על חברת קדישא כתוצאה מזה שהמועצות הדתיות יש להם משבר כספי. אבל לא מהחלק של משרד הדתות אלא מהחלק של משרד הפנים בשני שלישי. יש סיכום של הישיבה הקודמת ולצערי הרב הוא לא מומש על ידי הצדדים.

קריאה:

אחרי שתשמע אותנו, אתה תשנה כיוון. לא חשוב.

היו"ר מיכה גולדמן:

לכן אני מבקש מכבוד הרב, אחרי זה אני אתן לראש המועצה האזורית לומר את דברו. בבקשה.

הרב יעקובוביץ:

רבותי, אני שמח לפגישה הזו. לחילופין אני מיצר על הפגישה הזו. בדרום השרון אני משמש כרב המועצה האזורית אבל תקן משרד הדתות הוא כרב אזורי במועצה. גם כראש חברת קדישא, וגם כראש מועצה דתית. לצערי, הישוב צור יגאל בנוסף לעוד כמה ישובים, אין להם בתי עלמין. זה מצב שאם כל נפטר ונפטר, הוא מזעזע מבחינתנו כמערכת, גם את המנהל המוניציפלי מר להב, שמטפל ישיר איתי יחד בנושאים הללו, המוניציפלים, שגם קבורה שייך להם. גם אותי, שאני כל הזמן מתפלל, ברוך השם, שכל החולים יהיו בריאים ושחם וחלילה אף אחד השעון הביולוגי של כולם יעצרו, על מנת שלא נצטרך להתמודד.

היו כבר דברים מעולם, שכל הנפטרים, כולם נקברו בסוף. השאלה כמה זמן בילו בבית קירור. אגב, ביטוח לאומי אין לו התייחסות לנושא בית קירור, כשאנחנו מכניסים לבית קירור, אבל זה לא הנושא. אנחנו לא יכולים להפעיל את זה.

לגופו של עניין, מבחינתי כרב, כנציג הדת במועצה, אני נכון לעשות לוויה מיידי, בתיאום עם המשפחה, כמובן על פי ההלכה. כשיש לנו את הבעיה היכן לקבור מתחיל להיות סחר מכר שלצערי הגורמים כולם בעת צרה, לא מושיעים אותנו כל פעם, (אני מדבר על הגורמים החיצוניים), כל פעם הפתרונות הם פתרונות מאולתרים וגורמים סבל לי, למשפחה בוודאי, וגם לצוות שמטפל בנושא הקבורה, כי כשעושים טהרה ולאחר מכן הקבורה מתאחרת, אנחנו צריכים לבצע טהרה נוספת, אם זה אחרי יום, צריכים לבצע פעם נוספת וזה לדעתי אמנם טהרה אנחנו אומרים שתכליתה היא כיבוד המת, אבל טהרה פעמיים היא אולי בזיון המת.

לפי מה שאני שמעתי, זו מין התקוטטות עם מנהל מקרקעי ישראל, שלא רוצים להקצות לנו קרקע וכל מיני סיפורים כאלה. אני מביע בזה את זעקתם של המתים, הנפטרים עליהם השלום, שטופלו בסגנון הזה, במקומות שיש מצוקות. לחילופין, אני מביע את הערכתי אם תעזרו לנו למצוא את הפתרונות, שנוכל לעשות לא לקבור אבל כשנקבור, שנקבור מהר ועל פי ההלכה.

נוסח לא מתוקן

מוטי טלג'ו:

בוקר טוב לכולם. חברי, יו"ר הוועדה, נציגים של משרד הדתות, נציגים של הישוב, מנכ"ל משרד הדתות. אני אהיה מתומצת משום שעל הנושא הזה אפשר לדבר כמה שעות. אני גם הכנתי כאן מסמך שמתאר מבחינה כרונולוגית את הפעולות שהמועצה עשתה, אבל אין לזה ברגע זה חשיבות אלא לדברים הבאים שאני ארצה לומר מבחינתי לך. אני מאד הייתי רוצה שמבחינתכם תתקבל החלטה שלא מקימים במדינת ישראל ישוב אם בתוכנית של הקמת הישוב, אין הקצאת קרקע לבית עלמין. חד וחלק. לא יכול להיות שמקימים את שבעת הכוכבים, מתוכם שנים בתחום המועצה האזורית דרום השרון, ובתוכנית המקורית, של ההקמה, אין הקצאת קרקע ואין בית עלמין ואין גם בתוכנית בית עלמין שאליו אפשר להעביר במקרים של נפטרים.

המועצה האזורית דרום השרון היא מועצה שבמסגרתה שלושים ואחד ישובים. ביניהם שלושה ישובים קהילתיים, שנים מתוכם גדולים: צור יגאל עם כאלף ארבע מאות משפחות. ברגע זה כאלף שלוש מאות חמישים משפחות. מתן עם שש מאות חמישים משפחות, מתוכנן לשמונה מאות משפחות. כמו כן, נירית שהיום עם מאה ארבעים משפחות ויש בניה ואמור להגיע למאתיים וחמישים משפחות. לישובים האלה לא נקבעו בתי עלמין. לשאר יישובי המועצה האזורית, אם זה קיבוצים ואם זה מושבים, לכל קיבוץ ולכל מושב, יש בית עלמין שלו, קטן, מוסדר במסגרת התב"ע של הישוב.

עם כניסתי לתפקיד כאשר התברר לי שלשני הישובים האלה, כולל נירית, אז שלושה, אין בתי עלמין, אנחנו פעלנו יחד עם מנהל מקרקעי ישראל, כדי למצוא מקום שעליו נכריז כבית עלמין לתושבי צור יגאל. אותה שטח קרוב לצור יגאל. באנו בדברים עם מנהל מקרקעי ישראל. בסופו של דבר, מנהל מקרקעי ישראל לא נתן את הסכמתו, מסיבות של תוכניות אחרות. כתוצאה מכך התחלתי לפעול לאיתור שטח חלופי, ואנחנו הצלחנו לאחר משא ומתן די ארוך עם אחד הישובים של המועצה האזורית, הצלחנו לאתר שטח של עשר דונם לבית עלמין אזורי, פלוס החניה שדרושה לכך, כמאה ארבעים דונם. כל מי שמצוי בעניין הזה יודעו שלהשיג הסכמה של ישוב לשינוי ייעוד של מאה ארבעים דונם זה לא מסוג הדברים הקלים. לשמחתי הצלחתי לעשות זאת. אנחנו מבחינתנו, אני גם יו"ר הוועדה לתכנון בניה של מרחב התכנון של המועצה האזורית דרום השרון. אני עשיתי ככל שניתן בידנו, כדי לזרז את ההליכים, ואכן, ב-4 לאפריל 96 אישרנו בוועדה המקומית את התוכנית האמורה. העברנו אותה לוועדה המחוזית. כדי שתבינו, אפריל 96 ואנחנו נמצאים היום באוקטובר 98. עדיין הוועדה המחוזית לא אישרה את התוכנית.

אני לא מסיר לרגע אחד את האחריות עלי כראש רשות שצריך לדאוג לכל תושב שלו. האחריות חלה עלי. זה מתפקידי ואם אנחנו דנים גם במקרה הספציפי, נמצאים פה גם נציגים של צור יגאל, יודעים מה הם ומה אני ואנשי עשינו, באותו יום שישי, כדי למצוא פתרון נקודתי, פתרון ספציפי לאותה משפחה אומללה ולא צריך להגיד לכם מה אותה המשפחה עובר עליה, כאשר היא יודעת שיש לה נפטר והיא עדיין לא יודעת איפה קוברים.

עשינו ניסיון למצוא פתרונות ביניים. לצערי הפתרון ביניים שהיה בידי המועצה, לא התאים למשפחה הספציפית הזו, בהיותה משפחה דתית מאד, היא לא רצתה להיקבר בבית עלמין שהוא בית עלמין שקובר גם דתיים וגם לא דתיים, באחד הקיבוצים של --

לא. יהודים ולא יהודים. לא דתיים. יהודים. בקיבוץ עינת.

קריאה:

נוסח לא מתוקן

מוטי טלג'ו:

מקבל. אני לא חס לשניה אחת לא היתה לנו תרעומת. (מדברים ביחד) מה שאני אמרתי, לאחר משא ומתן די ארוך ודי מתיש, הצלחנו לקבל הסכמה של אחד מיישובי המועצה האזורית על הקצאת שטח של כמאה ארבעים דונם מתוך כך מאה דונם בית עלמין אזורי וארבעים דונם חניות. אנשים שבמקצוע יודעים שדרוש לזה מגרש חניה גדול. את התוכנית הזאת עשינו ככל שניתן, כדי לזרז תהליכים שלה בוועדה לתכנון בניה המקומית. אני גם אמרתי שאני היושב ראש שלה, ואנחנו כבר בארבעה אחוז היתה החלטה של הוועדה המקומית לתכנון בניה דרום השרון, אנחנו מאשרים את התוכנית. את התוכנית הזו שבמסגרת תוכנית כוללת של כ-800 דונם העברנו לוועדה המחוזית. אני מציין את העובדה שעד רגע זה, אין לי את האישור של הוועדה המחוזית.

קבלנו לפני כשבועיים איזה מין החלטה כזו, שבעצם אומרת כן ואומרת לא, אבל אני לא יכול לעלות על השטח. מהעניין הזה, בהחלט וועדת הפנים צריכה לתת את דעתה.

הצד השני, כל הפניות שלנו, והיו פניות רבות למשרד הדתות לתקצב את בית העלמין האזורי הזה. מי שיודע, בית עלמין אזורי, שהוא מתוכנן על למעלה ממאה דונם –

היו"ר מיכה גולדמן:

כדי שנקצר את התהליך, כרגע איפה הפלונטר?

מוטי טלג'ו:

הפלונטר ברגע זה הוא שלי עדיין אין אישור של הוועדה המחוזית. זה הפלונטר.

היו"ר מיכה גולדמן:

ברור. זה מה שחשוב לי לדעת.

מוטי טלג'ו:

יש עוד משהו. מחר כשיש את האישור, צריך להיות התקציב. בית עלמין לא קם

היו"ר מיכה גולדמן:

לנשוא הזה מה שאני רוצה לעבור. עכשיו אני רוצה לשמוע את התקצוב של העניין. משרד הדתות, אדוני המנכ"ל, מה קורה לגבי תקצוב בית העלמין האזורי?

אבי בלושטיין:

לדעתי הדמות החשובה ביותר בוועדה שצריכה להיות זה מנכ"ל פנים, וצור יגאל זה נקודה אחת מתוך עשרות –

היו"ר מיכה גולדמן:

זה בחלק הבא אנחנו נתייחס לזה.

אבי בלושטיין:

לא. אני גם אתייחס לתקצוב. כלומר הבעיה לא קיימת רק בצור יגאל. במקרה זה צור יגאל אבל הבעיה הזו קיימת בכל מקום. לכן הצעתי לעניין הזה, ואני מציע לך כיושב ראש הוועדה, שאולי תיקח את העניין אליך. אני דיברתי על העניין בזמנו עם משרד הפנים, כמו שפתרו בצורה סבירה את נושא בתי הכנסת והמקוואות בישובים חדשים, הקימו את דו"ח –

קריאה:

בצור יגאל זה לא נפתר.

קריאה:

אל תנסה להרגיז את האנשים של אלף ארבע מאות שפחות נותנים בית כנסת של מאה וחמישים מטר עם ארבע מאות חמישים אלף שקל.

קריאה:

אנחנו מתפללים כבר 3 שנים בשני קרוואנים ואמרתי לך

נוסח לא מתוקן

את זה. לא יתכן כזה דבר.

אבי בלושטיין: תקבלו תשובה גם לעניין הזה. לכן אני אתייחס גם לעניין הזה. לכן, אני מציע כפתרון בעניין הזה, להקים וועדה כדוגמת וועדת ברודט, שתבוא ותיתן פתרון, --

היו"ר מיכה גולדמן: וועדת ברודט קבעה בצורה מפורשת,

אבי בלושטיין: לא לגבי בתי עלמין. למבני ציבור יש פתרון. אותו הדבר לדעתי צריך לגבי בתי עלמין.

קריאה: וועדת ברודט הוציאה את הישובים האלה מהכלל. גם את מתן וגם את צור יגאל.

היו"ר מיכה גולדמן: אתה יודע אבל למה? משום שוועדת ברודט קבעה משלושת אלפים יחידות ומעלה. מאחר ואתה ישוב פה עם אדם שמכיר את הנושא. אז היא קבעה שמשלושת אלפים ומעלה. אז אני יודע, לכן פה היה צריך לעשות תיקון מנדט. לכן אני מבקש מיפה שני מכתבים:

1. מכתב לשר האוצר שיצא בשמי.
2. מכתב לסגן שר השיכון מר פורוש.
3. מכתב לשר הפנים.

כדי שנתייחס לנושאים האלה מובן שצריך לתת את כל המכתבים עם העתק לשר הדתות ומנכ"ל משרד הדתות.

אבי בלושטיין: לכן הצעתי בעניין הזה, להקים וועדה כדוגמת וועדת ברודט, שתיתן פתרון באותה המתכונת לבתי עלמין. אני מקבל את עמדתו של ראש המועצה האזורית, לא יוקם ישוב ללא פתרון לבית עלמין.

היו"ר מיכה גולדמן: מבני ציבור ובית עלמין, לישובים שהם מתחת ל--

אבי בלושטיין: ושמנכ"ל האוצר יוביל את העניין הזה עם מנכ"ל פנים, עם מנכ"ל דתות, עם מנכ"ל מנהל מקרקעי ישראל, יעשו תוכני ברורה, מקימים בית עלמין, עם תקציב ברור, של כך וכך, ולאוצר לא תהיה ברירה, הוא יצטרך לתקצב. אז נגיע לתקציב לבעיה שבאים ואומרים: משרד הדתות לא מקים בתי עלמין. נקודה. זה גם בהתאם להחלטת היועץ המשפטי לממשלה והחלטת משרד הדתות, ויש פה חוות דעת שהועבר הגם פה. משרד הדתות תומך. מה ה תומך? הוא לא מקים בית עלמין. אם לדוגמה תקציב משרד הדתות לנושא בתי עלמין היה שהגענו למשרד, שלושה מליון שקל, והיום הצלחנו להגדיל אותו לשבעה מליון שקלים, אז עשינו משהו. לדעתי זה לא מספיק. הדרישה שלנו לתקציב, ובזה אני מקווה שגם תעזור לנו, הדרישה שלנו היא ללובי הדתי, ואני מקווה שגם אתה תעזור לנו, בתוספת תקציבית לבתי עלמין בעוד עשר מליון שקל. כלומר זה יהיה דבר סביר. אם אני אתן לך לדוגמה, זה התקציב לצערי - מאה אלף שקל זה יפתור לך את הבעיה? לא. זה לא יפתור לך את הבעיה. אלה התקציבים לבתי עלמין לצערי אני אומר את זה. לכן, אם תוקם אותה וועדה, לדעתי זה יפתור חלק גדול מהבעיות, מאחר והאוצר שותף לעניין.

היו"ר מיכה גולדמן: אבל השאלה שאני שואל: איפה נרדמתם שנתיים?

אבי בלושטיין:

אנחנו?

היו"ר מיכה גולדמן:

כן. אתם נרדמתם שנתיים.

אבי בלושטיין:

אנחנו לא מתקצבים בית עלמין שלא אושר. אין לו בית עלמין.

היו"ר מיכה גולדמן:

סליחה רק רגע. גם אלה שאתה אומר שמאושרים, גם אלה שמאושרים, אתה מדבר איתי על מאה אלף שקל. אז אני אומר, איפה אתם נרדמתם כשאתם יודעים מראש, שבישוב חדש מאה אלף שקל, להקים בית עלמין זה לא מספיק.

אבי בלושטיין:

היו פניות שלנו לאוצר. הגדילו לנו תקציב. (מדברים ביחד) אני פניתי לאוצר, ובית עלמין זה לא ישיבות לגוף מסיים. בית עלמין הוא לכל עם ישראל. פניתי בדרישה לאוצר לתוספת תקציבית של עשר מליון שקל. תשובת האוצר: אפילו שקל אחד לא. הנה הזדמנות. אל תצביע על תקציב המדינה, אם לא נקבל תוספת תקציבית של כעשרה מליון שקל לבתי עלמין. לכן אני אומר, לעניין הזה, אנחנו דרשנו, אני לא צריך לספר לך. נפגשנו עם שר האוצר, עם מנכ"ל האוצר, עם ראש אגף התקציבים, עם עופרי, עם יעל, לא קיבלנו. אני מקווה, הלובי הדתי החליט אתמול לא להצביע לתקציב אם לא נקבת את התוספת של עשר מליון שקל. אני מציע שגם אתה תעזור לי בעניין הזה, ואני אודה לך.

היו"ר מיכה גולדמן:

אני אעזור.

אבי בלושטיין:

זו דוגמה קטנה. קח את טבריה. אין שם אפשרות בעוד חצי שנה, לקבור אנשים. אין תקציב. הם צריכים שבעה מליון. אבל אני לא יכול להקציב לך אם אין לך בית עלמין. על זה לצערי. אבל לטבריה יש אישור לבית עלמין, שבעה מליון שקל הם רק זקוקים לבית עלמין. זה התקציב שלי.

היו"ר מיכה גולדמן:

הלא התחילו כבר לקבור שם בתוך ה --

אבי בלושטיין:

מה זה, בשבילים קוברים.

היו"ר מיכה גולדמן:

אבל עברו כבר לאזור כפר חיטים, אז יש שם בעיות עם איכות הסביבה, התחילו שם להכשיר שטח.

אבי בלושטיין:

לכן, אם יצא מפה סיכום על הקמת וועדה ותפתור השנה בשעת תקציב 99 את נושא בתי העלמין כמו שמקוואות או בתי כנסת נפתרו בחלקם הגדול, גם הנושא הזה נפתור בחלקו. תמיד יהיו בעיות. זה הפתרון. בסוגריים לנושא בית הכנסת. גם אתם נפלתם בין הכיסאות. למרות שמשרד הדתות לא מקים בתי כנסת, לצערי. משרד הדתות תומך. בית כנסת עולה כמליון וחצי שקל. משרד הדתות מתקצב בתי כנסת. התקציב הגבוה שבעים אלף שקל בשנה. זה צחוק. אבל זה לא היה מתפקידי. פנה אלי מישהו מצור יגאל, אני לא ידוע מי פנה אלי, ואמרתי לכם לפנות למשרד השיכון. זה לא מתפקידי. קרוואן מחכה לכם לבית כנסת. אני שוב אומר, זה לא מתפקיד משרד הדתות, זה תפקיד של משרד השיכון, דאגתי לכם, דברתי עם מנכ"ל שיכון קרוואנים, יש אישור.

קריאה:

אבל לא רוצים קרוואנים.

אבי בלושטיין:

אתם רוצים בית כנסת? איך מקימים בית כנסת? משרד

נוסח לא מתוקן

השיכון מקים בתי כנסת. לא משרד הדתות. משרד הדתות תומך. אני מתחייב ברע זה על שבעים אלף שקל. זה יפתור לך את הבעיה? לא.

היו"ר מיכה גולדמן: אני רוצה לשאול אותך. הבעיה עכשיו זה משרד השיכון לבית הכנסת.

קריאה: גם מקווה.

ריפמן מאיר: למה באל עד ישוב שעוד לא מאוכלס כבר יש כבר ארבעה בתי כנסת ושלוש בתי מקוואות. איך זה יכול להיות?

היו"ר מיכה גולדמן: אני אסביר לך. שם הפרוגרמה מראש שמה דגש על בתי עלמין, היא שמה דגש על בתי כנסת ועל מקוואות. כמו שבישוב רגיל, שמים דגש (מדברים ביחד). רבותי סליחה –

קריאה: גם בצור יגאל התבי"ע של הישוב, משרד הפנים חתום עליה, רשום במפורש שאין לאלכס את הישוב אלא לאחר הקמת כל מבני הציבור וכל הדברים האלה.

היו"ר מיכה גולדמן: אין לי שום בעיה עכשיו. אני תיכף אבקש את סגן השר פרוש מיד בטלפון. אני אומר לכם, אני לא יכול להרשות לעצמי, בוודאי כיהודי, לא יכול להרשות לעצמי שיקום ישוב שלא יהיה בו בית כנסת. כמו שצריך להיות בית עלמין וכמו שצריך להיות מקווה. אני יכול להגיד לכם דבר אחד. אני בוועדה הזאת לא מתכוון, אני נכנסתי אמנם לי יש את היתרון שאני חדש. רק שלושה חודשים. אין לי שום בעיה בידע של החומר. אני גדלתי איתו. יש כאלה שגדלו עם בנק הפועלים, אני גדלתי עם השלטון המקומי. לכן אני אומר את זה כאן. אין לי את הבעיה להתמודד עם הנושאים האלה. אני מתכוון לחלק את הפעילות של הוועדה לאותם התחומים שהוועדה הזאת עוסקת בה. אם זה בפנים ואם זה בדתות ואם זה באיכות הסביבה או בביטחון פנים. אני מתכוון לעשות מעקבים. אני ביקשתי ומה אותי מצער מאד, ואני עכשיו מתייחס לכל הדיונים של הוועדה של היום. הוצאתי את הפרוטוקול, כמו שהתחלתי את הישיבה הראשונה שלי כיו"ר וועדה. אני קיימתי פה דיון בעקבות המשבר של המועצות הדתיות בחברת קדישא. היה פה דיון שהשתתף בו סגן שר הדתות הרב גמליאל. זה היה במקרה של ראש העין עם המשבר של חברת קדישא. עד היום זה לא נפתר שם. יש שם מצוקות גדולות מאד. אני מקווה שזה ייפתר ב-10 לנובמבר. לכן אני אומר את זה כאן לכולנו. מה היה הסיכום? הוא היה, אני זוכר אותו כמו עכשיו, שאני ביקשתי מסגן השר יגאל ביבי ומסגן השר גמליאל, ליזום דיון יחד עם שר האוצר, יחד עם סגן שר השיכון, יחד עם שר הפנים, משום שהבעיות של התקציב הרגיל, זה מסלול אחד, והבעיות של התקציב הבלתי רגיל, של התבי"רים, ושל התקצוב המיוחד, גם למקוואות, גם לבתי עלמין, וגם לבתי כנסת, ההתייחסות במדינת ישראל, הציבור בארץ חושב שהכל הולך לנושאי דת. אומר לכם את זה אדם חילוני, אמנם שומר מסורת. אבל אני אומר לכם, שאני אחד הדברים שאני לא יכול להרשות לעצמי, וגם כשהייתי ראש מועצה בכפר תבור. נאבקתי גם על עירוב וגם על מקוואות ועל כל הדברים, משום שאני אמרתי, כמו שאני דואג למתנ"ס, אני צריך לתת תשובה לכל אזרח, גם אם הוא מיעוט. הוא צריך להרגיש שהוא חי בקהילה שנותנת, וגם מימנתי חזנים בבתי הכנסת, מעבר למימון של התושבים. אם אני נותן מאה חמישים שקל לחזן כשאני עולה לתורה, זה לא מספיק. חזן להביא, זה אלפיים שלושת אלפים דולר, אם רוצים להביא חזן שיש מה לשמוע.

היו זמנים שלכפר תבור בשביל להביא רב, היית צריך הוצאות כמו שצריך להביא רופא. למה בניתי בית לרופא? בזמנו, בשביל להביא רופא לכפר תבור, היית צריך לתת לו העדפה.

נוסח לא מתוקן

אבי בלושטיין:

אני יכול לבוא ולהעיד, לא כדי להחמיא ליושב ראש
הוועדה, אני הייתי סמנכ"ל באיכות הסביבה, וכפר תבור

זכה בפרס איכות הסביבה --

היו"ר מיכה גולדמן:

אז אני אומר לכם את זה כאן היום וגם היום ממשיכים
להחזיק את כפר תבור ברמה ובאיכות. לכן אני אומר את
זה גם היום. אתה יכול לראות את זה בהרבה ישובים ואני בטוח שגם בכוכב יאיר
נאבקים על אותם הדברים האלה. אני בטוח שנאבקים על זה בלא מעט ישובים בארץ.
אני אומר את זה גם כאן. אנחנו צריכים ליצור מצב, אנחנו נצמצם כל מיני עימותים
שאינן צורך בהם, אם נראה את זה כדבר מובן מאליו. אני הייתי זה שדחפתי להקים
בית כנסת בכפר הורדים. אתם יודעים שבכפר הורדים, הקימו ישוב, ורק חנכו את
בית הכנסת לא מזמן. משום שבאתי לכפר הורדים נדהמתי. ישוב בן 10 שנים, ושאלתי
בית כנסת יש לכם? אמרו לי - לא. אמרתי למוטי דביר, אז הוא היה ראש מועצה,
אמרתי לו מוטי, אתה עכשיו רץ ומקים בית כנסת. אפילו שסטף וורטהיימר מתנגד.

לגבי צור יגאל, אני מבקש הרב פורוש אמר לי להעביר לו פקס הביתה לגבי שלוש
הדברים. אני אעשה מעקב על זה.

קריאה:

אולי שירשם בפרוטוקול שמחייבים את משרד השיכון.

היו"ר מיכה גולדמן:

אתם שמעתם ישב פה --

יעקב ממון:

אני רוצה להגיד משהו. שמי יעקב ממון ואני שמעתי --

היו"ר מיכה גולדמן:

הרב פורוש אמר לי להעביר לו את הפקס הביתה עם
שלושת הדברים: בית עלמין, בית כנסת ומקווה. הוא

יטפל בזה באופן אישי.

קריאה:

הוא לא יכול לממן --

היו"ר מיכה גולדמן:

בית כנסת זה תלוי בו. מקווה זה רוב הכסף זה ממשרד
השיכון, בגלל וועדת ברודט. וועדת ברודט קבעה
משלושת אלפים יחידות ומעלה. צור יגאל הוא לא שלושת אלפים יחידות. וועדת
ברודט נותנת אוטומטית לגבי שלושת אלפים פלוס. בתי הכנסת לא מופיעים ברשימה
של וועדת ברודט. כל מבני הציבור כן. מה שהדהים אותי, זה שבית עלמין לא מתוקצב
בכלל, בישוב חדש. (מדברים ביחד)

קריאה:

מה שאני רוצה לומר, שצריכים למצוא שם פתרון כולל
לאזור שלנו. הולכים לתכנן שם בשנת 2020 שמונים

אלף... אבל יש יתרון ל... כי גם לנו ---

היו"ר מיכה גולדמן:

רבותי, בואו נחזור בצורה מסודרת ואני אתייחס גם
לדברים שהוא שואל. תראו רבותי, אני אומר לכם דבר
אחד. תרגישו קודם כל פה, כתובת פתוחה. מאיר יודע את זה שהוא יכול לדבר איתי
מתי שהוא רוצה. לכן אני אומר את זה גם כאן, אין שום בעיה. אני לא אתן ואני אומר
לכם את זה, כמו שאני נאבק על דברים אחרים, אני גם פה לא אאפשר שאנחנו ניתן,
נעבור לסדר היום בלא שיהיה דבר כזה שישוב בישראל לא יהיה בית כנסת ושלא יהיה
לו מקווה ושלא יהיה לו פתרון לבית עלמין. בתי עלמין יש גם פתרונות אזוריים, אז

נוסח לא מתוקן

אני לא אבוא ואומר שבכל ישוב צריך להיות בית עלמין. במועצות אזוריות מקובל שעושים בית עלמין אזורי, משום שזה גם יעיל יותר וגם אפשר להחזיק את זה ברמה שגם למתים תהיה התייחסות בצורה מסודרת. לכן אני אומר, גם כאן, יש תוכנית של המועצה האזורית. ברגע שיש תוכנית של המועצה האזורית שאושרה על ידי הוועדה המקומית ב-96 אין שום סיבה שהוועדה המחוזית, ואנחנו נטפל בזה, לזרז ולבדוק מדוע הוועדה המחוזית אזור המרכז, לא אישרה עדיין את התוכנית. פה אני יכול לבקש, בצורה מסודרת -

אבי בלושטיין: אני מוכן לקחת עלי את העניין הזה, שניתן לכם על זה בית קברות חילופי, קרוב, ובהנחיה שלי שיטפל --

קריאה: חמש עשרה אלף שקל לקבורה. זה מה ששילמתי פעם אחרונה.

היו"ר מיכה גולדמן: רגע, למה ככה? מנכ"ל משרד הדתות, פתרון ביניים --

אבי בלושטיין: אני מתחייב תוך שבוע ימים פתרון ביניים, עם קביעת תעריף של ביטוח לאומי מסודר ומאורגן על ידי בית קברו שיהיה אחראי על העניין הזה.

קריאה: איפה?

אבי בלושטיין: אני לא רוצה להתחייב כרגע. בראש שעולה לי עכשיו, עמק חפר.

קריאה: עמק חפר, רק ביהודי. יש לו גויי גם. אנחנו לא רוצים.

אבי בלושטיין: אני מדבר אתך על יהודי אז אתה מדבר איתי על גויי.

קריאה: אמרת עמק חפר, לא אמרת איזה.

קריאה: למה כל כך רחוק?

היו"ר מיכה גולדמן: סליחה רגע. אין לי פתרון מהיום להיום.

אבי בלושטיין: לכן אני אומר, אני אפתור לכם את הבעיה תוך שבוע ימים עם מסמך מסודר, עד לאישור בית עלמין. יהיה לכם פתרון זמני, כולל תעריפים.

היו"ר מיכה גולדמן: מה שאני מבקש, לסכם את הקטע של צור יגאל. אתה ראש הוועד? אז זכותך לדבר.

יעקב ממון: לא דיברתי עד עכשיו, שמי יעקב ממון. צור יגאל זה לא ישוב חדש. צור יגאל מאוכלס כבר 4 שנים. 4 שנים אין פתרון. כל אחד שנפטר לי, אני עושה שמיים וארץ כדי לקבור אותו. יש לנו את המקרה האחרון, כפר סבא לא הסכימה לקבור אותה אפילו בכסף, אפילו שהמנכ"ל דיבר עם מר מוטי דהן שהוא נתן את המילה שלו, לחברת קדישא, אבל הם לא רצו לקבור כי הם פחדו שאנחנו נצא החוצה שזה חמש עשרה אלף שקול ולא היו מוכנים לקבור. זאת אומרת היום כפר סבא לא היו מוכנים לקבור אפילו תמורת כסף, כדי שלא יראו בתור עושקים.

נוסח לא מתוקן

אני לא רואה פתרון בעמק חפר. לא הגיוני שתושבי צור יגאל יצטרכו לנסוע לפזר את המתים שלהם בכל המדינה. צור יגאל, עד עכשיו נפטרו שישה אנשים ומפוזרים בשישה בתי קברות שונים. זה מחולק, עד עינת. עכשיו אני נגד הפתרון של עינת. עינת לא מקובל עלי. לא יכול להיות שקוברים יהודים בבית קברות שקבורים שם גם נוצרים. זה פתרון שמקובל על אנשים שהם --

היו"ר מיכה גולדמן: לא לזה התכוון מנכ"ל משרד הדתות.

יעקב ממון: לא. בסדר. אבל גם לקבור בעמק חפר, זה עכשיו הבעיה לא תקציבית.

אבי בלושטיין: כמה זמן נסיעה מצור יגאל לעמק חפר?

יעקב ממון: ארבעים דקות לפחות. אבל בשביל מה? יש שטחים --

היו"ר מיכה גולדמן: אתה פשוט לא היית כאן, מאחר ואתה אחרת, אני רוצה לומר לך דבר שהובהר פה מהתחלה. מאחר ויש שטח שהוקצה על ידי המועצה האזורית, שהוא יהיה בית העלמין האזורי. לכן אני אומר, דיברתי עם סגן השר פורוש תוך כדי הישיבה, כשאתה עוד לא היית כאן אנחנו רוצים לנסו למצוא את הפתרון שצור יגאל לא ירגיש כישוב לא מושלם. חייב להיות לו את התשתיות, כולל צריך להיות לו מבנה הציבור לנושאי דת. גם בית כנסת וגם בית עלמין וגם מקוואות לפי הצורך. אנחנו לא מתכוונים להתעלם מצור יגאל. אני אומר שאני צריך לעשות את הכל כדי לעזור לכם, לכן נמצא פה מנכ"ל משרד הדתות בקטע של משרד הדתות. נמצא כאן מנכ"ל משרד הפנים בקטע של משרד הפנים. דיברתי עם סגן השר פורוש תוך כדי הישיבה בטלפון, כדי להתייחס לנושא הזה של צור יגאל. אבל גם אם רוצים וגם אם תהיה הסכמה בימים הקרובים, יש תהליך שצריך לתת פתרון מהיום למחר. מה אמר מנכ"ל משרד הדתות? אני אתן לכם פתרון של בית עלמין יהודי. הוא הביא את אחת הדוגמאות מועצה אזורית עמק חפר. הוא אמר תנו לי שבוע, יהיה לכם פתרון מסודר, עם תעריף שצמוד לתעריפים של ביטוח לאומי. זה עד הפתרון המוסדר על פי בקשה שלך, בטלפון איתי ולפי השיחות שהיה לך איתי.

יעקב ממון: למה ראש המועצה מר מוטי טלגיו, יש לו שלושים ושתיים --

היו"ר מיכה גולדמן: רק רגע, סליחה רגע, תקשיב. המועצה האזורית הכינה תוכנית מסודרת, שעברה בוועדה כבר ב-96. גם אצלו זה להפך. אני לא מעוניין בסידור שאתה מציע, כדי להפעיל לחץ לקדם את הנושא של בית העלמין אצלך. אם הייתי רוצה לא לקדם את הדבר עם פתרונות טובים, אתה מרדים את הרצון הטוב שלך. אז לכן תלך על ההצעה שאנחנו מדברים. בעוד חודש תוכל גם לדבר איתי, כמו שדיברת איתי לפני חודש. אז אין פה בעיה של בירוקרטיה. תלך איתי בקו שאני מבקש לעשות אותו. תראה שהוא לא טוב, תנסה לעשות הצעה אחרת. זה הקו שאנחנו רוצים להוביל, לכן אנחנו כך רואים את העניין ובוזה אנחנו רוצים להתקדם.

יעקב ממון: גם הפתרון של בית הקברות האזורי, ופה ישוב מר אפרתי, הרי מה יהיה כשיהיה האיחוד עוד שנה שנתיים, לא יודע מתי יהיה האיחוד, הרי יגיע למצב כזה, אנחנו נגרעים מתוך המועצה האזורית. הוא מתכוון שמר מוטי טלגיו מתכוון לבית --

היו"ר מיכה גולדמן: אז אני אתן לך תשובה. כל וועדת חקירה שתשב או וועדת גבולות שתשב, במסגרת האיחודים אם יהיו

יעקב ממון:

זה כבר נגמר אבל.

היו"ר מיכה גולדמן:

תקשיב רגע. במקרה שהיא תשב, אני בטוח, אני זוכר שאיחדו את קרית חרושת לקרית טבעון. אני מסביר לך שיש כל מיני דברים שצריך להתמודד איתם. יש מאבק היום נגד האיחוד. מצד שני, אנחנו צריכים לבדוק, במקרה וכן יהיה איחוד, איך יוצרים מצב שיש פתרון לשני הישובים יחד לעתיד. במנדט של האיחוד צריכים לבדוק את הפתרונות האלה. אני מדבר כרגע על המצב הקיים. אנחנו מתייחסים כרגע שצור יגאל זה ישוב בתוך המועצה האזורית. אנחנו צריכים לתת פתרון כחלק מהמועצה האזורית לישוב צור יגאל.

אבי בלושטיין:

לא. יש לי עוד ישובים. מתן, כל מי שאין לו, שבמועצה. --

היו"ר מיכה גולדמן:

אמרתי שאני עובר לדיון עכשיו. עם צור יגאל אני מסיים.

יעקב ממון:

יש לי עוד מילה אחת למוטי. במועצה אזורית יש שלושים ואחד ישובים קיבוצים ומושבים. בכל מושב, למעט מתן וצור יגאל, לכל מושב יש את הבית קברות שלו. יש למשל קחו את קבוץ איל, צמוד לצור יגאל, יושב על התפר, יש לו בית קברות עם שטח ענק לעוד איזה, השאלה למה מנכ"ל משרד הדתות צריך לרוץ למועצת עמק חפר. --

היו"ר מיכה גולדמן:

סליחה, רגע, אתה שם לב שאתה מטעה את עצמך? אם אתה תלך על הפתרון של אייל, לא תשיג את מה שרצית. אתה רוצה, אין בעיה. כל מה שתגיד אחרי זה, שלא תגיד אמרתי לך.

קריאה:

מה שהוא מציע, זה לא מקובל עלינו.

היו"ר מיכה גולדמן:

רבותי, אני רוצה לסיים את נושא צור יגאל. אני לא יכול להפוך את זה לדיון, יש לנו דיון יותר מעמיק ויותר ארוך שקשור למשבר של המועצות הדתיות וחברות קדישא בכל הארץ. לצור יגאל נתתי מקדס גבוה, ביקש ממני ראש הוועד, דיברו איתי בטלפון. מוטי טלגיו דיבר איתי גם. אני אומר לכם את זה גם כאן. אני חייב לקדם את הנושא הזה, לסגור את פרשת צור יגאל ושנרוץ קדימה. בבקשה ניסן.

קריאה:

אני לא יודע איך תוכית המתאר מתכנן את בית הקברות. האם זה קרוב לצור יגאל או רחוק? שאלה שניה, אני לא יודע מה התוכניות לגבי צור יגאל, איזה גודל היא עשויה להגיע. אם היא עשויה להגיע לגודל גדול, אני מציע לא ללכת על בית קברות משותף של מועצה אזורית. צריכים בתוכנית מתאר כבר לתכנן בית קברות.

היו"ר מיכה גולדמן:

כן. אבל יכול להיות דבר נוסף שלישי, שיושב מאחוריך ראש המועצה של כוכב יאיר, שהוא מתנגד היום לאיחוד כוכב יאיר עם צור יגאל. יכול להיות מצב שיש החלטה של וועדה שקבעה שמאחדים את צור יגאל עם כוכב יאיר. ברגע שכוכב יאיר וצור יגאל, הפתרון של בית עלמין צריך להתייחס לצור יגאל וכוכב יאיר. (מדברים ביחד).

ניסן שלומיאנסקי:

מאחר וגם בכוכב יאיר תכננו בית קברות מסודר ומה שיש שמה אני מבין מעוזי, כבר מלא. לכן אני מציע אם כך כן להתמקד, לא איכפת לי שיהיה בית קברות משותף, אבל לתכנן מקום, צריכים לגדיל את המקום הזה, לא ללכת על פתרון שהבית קברות --

נוסח לא מתוקן**היו"ר מיכה גולדמן:**

זה לא סותר אבל את מה שביקש מוטי, לקדם את נושא בית העלמין האזורי.

ניסן סלומיאנסקי:

זה שני דברים. כשלקם יהיה בית קברות אזורי, הם יצטרכו בית קברות שלהם. (מדברים ביחד)

דוד קולר:

אנחנו לפני ארבע חמש שנים, בערך, איתרנו שטח בשיפולי גבעת ספיר. מקום יפה וצנוע, בין שתי גבעות שהיה מתאים לשני ישובים ביחד. אם זוכר אורי ייב, והיה אז קודמו בתפקיד מר טלג'ו ומר לזר ובוצקי וסיכמנו על המקום. מאחר והשטח היה שטח אמנם סלעי שאפשר היה לעבד אותו, אבל בינתיים השטח היה שטח שעבודים קרקעיים של צור נתן. אנחנו לקראת סיכום משותף צור נתן, צור יגאל, כוכב יאיר. מה שקרה, בינתיים נפטר מישהו בצור יגאל. אז הם עשו את אותה השטח שעשו אצלנו. קברו בשיפולי הגבעה בן אדם אחד, בצור נתן, ישוב שם שטח עצום של גבעה שעומד ככה והם ירדו מהנושא הזה. אני מציע לחזור לשטח הזה. זה שטח שלפי דעתי אפשר לטפל בו. הוא טוב לכל הישובים בסביבה, ולעשות את הדבר הזה שם.

אורי להב:

..או משום שמדיינים עכשיו על בית עלמין אזורי, לא ניתן לכם להקים עוד בתי עלמין בתוך תחומי המועצה האזורית. זו היתה תשובת מנהל מקרקעי ישראל.

היו"ר מיכה גולדמן:

אני מבקש לזמן אלי כאן את מנהל מקרקעי ישראל.

קריאה:

השאלה מה יהיה לאחר האיחוד. האם נוכל לקבור בבית הקברות האזורי.

היו"ר מיכה גולדמן:

אזורי לא קשור למוניציפלי. אני יכול להראות לך הרבה דוגמאות. אזור תעשייה.. הוא בשיפוט ראש פינה והוא מתאם עם צפת וחצור בפנים. מה הקשר? יש הסכם עם צפת וחצור, שהוא אזור תעשייה גם לטובת שני הישובים האלה והוא בשיפוט ראש פינה.

ח"כ ניסן סלומיאנסקי:

מוטי לא ירצה להשקיע שם כספים, והוא יגיד קודם כל תנו לי אתם את החלק שלכם. הם לא ירצו, אני מכיר את זה אפילו אצלנו. אורנית לא רוצה לתת כסף להשקיע. אז אני קובר את המתים שם. לכן אמרתי, תעשו אתם מנהלת, תקימו לעצמכם בית קברות (מדברים ביחד)

קריאה:

לא צריך לאחד ישובים בשביל לעשות שיתוסף פעולה בין ישובים.

קריאה:

אבל הוא עדיין ישוב של מועצה אזורית דרום השרון.

ניסן סלומיאנסקי:

בסדר. כמה זמן? אם הוא מדבר על אלף חמש מאות אז --

קריאה:

אבל אם יש הסכמה, למה לא ללכת על זה?

הרב יעקובוביץ:

להתאחד עם כוכב יאיר או לא, זה לא שייך. אנחנו צריכים פתרון. זה בעוד שבוע. אני רוצה פתרון איתם, בלעדיהם, אני מעדיף בלעדיהם. ירצו להתאחד - יתאחדו בכל וגם איתם. אבל שזה יהיה מעשי. אני לא רוצה להיתקל בבעיות מי ישלם את הברזיה, מי ישלם את הגדר, מי יטפל.

היו"ר מיכה גולדמן: רבותי, אני רוצה לעשות סדר בחלק הראשון של הישיבה כדי שנוכל לשבת לישיבה ששני המנכ"לים צריכים להתייחס לישיבה הגדולה. אני רוצה לסכם את העניין. את אנשי צור יגאל וכוכב יאיר אני רוצה לשחרר. משפט אחרון.

1. מנכ"ל משרד הדתות תוך שבוע ייתן פתרון זמני לקבורה של תושבי צור יגאל.
2. בית העלמין שנמצא בוועדה המקומית מאושר, וועדה מחוזית צריכה לאשר אותו.
3. תיבדק אפשרות להקמת מנהלת, לשלושת הישובים צור יגאל, צור נתן וכוכב יאיר. לבדוק הקמת בית עלמין לשלושת הישובים. --

רבותי כתבנו כך. אתם רוצים בלי צור נתן, שיהיה בלי צור נתן. זו החלטה. אנחנו אומרים מנהלת לשלושת הישובים.

אבי בלושטיין: סליחה, מי מרכז את העניין של המנהלת? כדי שלא יתחילו לריב ביניהם.

היו"ר מיכה גולדמן: משרד הדתות. אתם מובילים. יש מנכ"ל משרד הדתות, זה תפקידכם. יהיה כתוב: מנכ"ל משרד הדתות אחראי להקמת המנהלת. דבר נוסף, נתוני ואישורי מנהל מקרעי ישראל, לגבי הקצאת השטח. משום שאתה צריך לבוא בדברים עם מר ברקסלר, גם אני אבוא בדברים איתו. אתה רוצה לבוא בדברים עם המנהלת, אני מציע שגם אתם תוציאו מכתב למר ברקסלר, וגם כוכב יאיר יוציא מכתב למר ברקסלר כדי לקדם את העניין. רבותי, תודה רבה.

מוטי יצחקי: אני רוצה למקד שני דברים, ברשותך. אמרת את זה גם פה. העניין הזה שלא יקימו ישובים מבלי ש --

היו"ר מיכה גולדמן: את זה אמרנו בחלק הראשון כבר.

מוטי יצחקי: הפניה למשרד האוצר, לתקצב מוסדות ציבור כולל. --

היו"ר מיכה גולדמן: אבל את זה אמרתי כבר. זה מופיע פה מול הציבור כדו"ח ברודט.

מוטי יצחקי: הדבר השלישי פנייה לשר הפנים להורות לוועדות המחוזיות לא לעכב תוכניות של בתי עלמין, נהפוך הוא.

היו"ר מיכה גולדמן: בסדר. רבותי, תודה רבה לאנשי צור יגאל, תודה רבה לכוכב יאיר, תודה רבה לראש המועצה האזורית. אנחנו פותחים את החלק השני של הישיבה. ביקשתי לזמן את הישיבה הזאת לזמן. אני נתקל מדי שבוע בלא מעט מכתבים שאני מקבל, אנחנו עוברים כל שבוע משבר בישוב אחר. פעם זה בעכו ופעם זה בראש העין. איפה לא כשפתאום אתה שומע שחברת קדישא שובתים ולא תהיה קבורה. אני קיימתי פה ישיבה בעקבות ראש העין ב-29.7 ממש לפני שלושה חודשים. היתה ישיבה בקשר לראש העין. בסיכום הישיבה, יש לנו בעיה שפה אני אומר היא משותפת לאוצר, מובן שהיא באמצעות משרד הפנים. אבל, הבעיה הבסיסית היא קודם כל באוצר. יעל היתה צריכה להיות פה ויוסי כהן פשוט חולה. נציג אגף התקציבים של הפנים, הוא חולה ומתנצל שלא יוכל להיות כאן.

משרד הדתות קובע תקציב. כשהוא מקבל את התקציב, זה מבוסס על שליש ושני שליש. שליש משרד הדתות, ארבעים אחוז - שישים אחוז, החלוקה המדויקת. שישים

נוסח לא מתוקן

הרשות המקומית וארבעים אחוז משרד הדתות, שהיא מעבירה את התקציב למועצה הדתית ישירות. מה קורה? מידי חודש הרשות המקומית צריכה להעביר למועצה הדתית את החלק שלה של השישים אחוז. מה אומרות הרשויות – והדוגמה של ראש העין היתה כאן. עכו היא לא רשות. אני מקווה ששם יהיה שינוי ב-10 לנובמבר. ראש העין אותו הדבר. אמרתי את זה מקודם. אני אומר לכם את זה כאן. הבעיה הגדולה שחלק מהרשויות לא מתפקדות, לא בגלל שהמשלה לא מעבירה להם תקציבים, אלא בגלל שאין מנהיגות מקומית. מנהיגות מקומית כושלת, פוגעת בכל השירותים. בוודאי שזה גם מגיע לבית העלמין. המנהיגות הזאת יוצרת מציאות כואבת לאזרחים בחלק מן השירותים. כשמתנ"ס מפסיק לעשות פעילות זה לא מקבל ביטוי כמו שזה מקבל ביטוי ברגע שפתאום צריך לקבור מישהו ואין לך מי שיעשה את המצווה הזאת.

יגאל יוסף ראש עיריית ראש העין אמר: "מה אתם רוצים? בתקציב שלי, אין התייחסות לכל הכפלת הישוב. המענק שלי היה אי. הוא נשאר אי. ואז הוא אומר, מה אתם רוצים? אני לא יכול להעביר את השישים אחוז שלי. אני מעביר את השישים אחוז לפי גובה שאני העברתי לפני ארבע או חמש שנים. אני לא מעביר שישים אחוז על פי גודל הישוב של היום. אני לא קיבלתי תוספת בתקציב של הגדלת הישוב". זו היתה הטענה שלו בישיבה.

ניסן סלומיאנסקי: הטענה אם נקדיש לזה יותר עומק, נניח משרד הדתות מכפיל את התקציב. הגיע למסקנה שצריך להכפיל, אז מה שהיה צריך להיות שמשד הפנים היה צריך להכפיל לרשות את התקציב לפחות בחלק הרלוונטי. מאחר ומשרד הפנים לא עובד כך, הוא מעביר לך מענק – תשבור את ראש, תעשה מה שאתה מבין, בגדול. אז אומר ראש העיר: לי לא הגדילו, אז אני לא מגדיל גם כן. אז זה נמצא שהוא מכפיל, הוא אומר אני לא יכול --

היו"ר מיכה גולדמן: הארבעים אחוז גדל עם הישוב והשישים אחוז לא גדל עם הישוב. זה מה שקורה כאן. ח"כ ניסן סלומיאנסקי ואני, היינו באותה הישיבה ושמענו ביחד. לכן הוא אומר את זה גם כאן עכשיו. המודל לגבי עכו ולגבי ראש העין, אנחנו יכולים לצלם מצב כזה בעוד מספר ישובים.

אבי בלושטיין: במחצית המועצות הדתיות זה אותו המצב. רק פשוט הן לא מפגינות ולא מגיעות לעיתונות.

היו"ר מיכה גולדמן: לכן קראתי לישוב הזה לא ראש העין ולא עכו, אלא קראתי לזה המועצות הדתיות בכל הארץ. אני לא עוסק בפרטני, המקרה של צור יגאל שעסקתי פרטני בוועד ישוב, זה בגלל מצוקה שאני ממש התביישתי לשמוע שאין בית כנסת ואין סידורי קבורה. לכן הבאתי את זה כאן לישיבה. אני לא מתכוון לעסוק פה בוועדים. אוי ואבוי לי אם אני אתחיל לעסוק בוועדים. לכן אני אומר – אנחנו כאן צריכים לדון, מטרת הישיבה של היום זה לראות איך אנחנו מתייחסים לבעיה שנוצרה, במרבית או חלק של המועצות הדתיות שלא מסוגלות היום לתפקד, כתוצאה מכך שהשישים והארבעים אחוז לא מסתדר. אין מאה אחוז.

לכן אני מציע שנשמע את שני המנכ"לים, גם את מנכ"ל משרד הפנים, גם את מנכ"ל משרד הדתות, בהתייחסות לנושאים האלה. בבקשה אדוני מנכ"ל משרד הדתות.

אבי בלושטיין: כמו שהצגת את העניין, אנחנו נלחמים מול האוצר, בהתאם לגודל הישובים ובבקשת התושבים לשירותי דת. אם מקימים ישובים וצריכים להקים מקוואות או בתי כנסת, ולהגדיל את השירותים, אני נלחם מול האוצר, כדי לקבל תוספת תקציבית. כאשר אני מקבל את התוספת התקציבית, זה ארבעים אחוז מתקציב המועצה הדתית, שישים אחוז צריכה הרשות

נוסח לא מתוקן

להעביר. אומר מנכ"ל פנים, בצדק או לא בצדק, אנחנו בקשר קבוע, הוא אומר, זה שאתה הצלחת להשיג תקציבים מהאוצר, זה לא מעניין אותי. לרשות אין אפשרות לשלם את חלקה שישים אחוז. מה קורה בפועל? נוצר מצב שמחצית המועצות הדתיות, חיות מהיד לפה על ארבעים אחוז של משרד הדתות. הרשויות לא מעבירות את חלקם למועצות הדתיות. המצב יחמיר בשנת התקציב 99. אני לא יודע אם ראשי המועצות הדתיות יודעות מזה, ומנכ"ל הפנים לא יודע על זה, ברוך השם, הצלחתי לשכנע את האוצר, וב-99 תהיה תוספת תקציבית של עוד עשרים מליון שקל למועצות הדתיות.

המצב, מבחינת משרד הפנים, יצטרך להגדיל את תקציבי הרשויות לעניין הזה. ישבנו עם שר האוצר, עם שר הפני, עם הלובי הדי, והמסקנה היא ברורה מאד ומוסכמת על שר הפנים, שיש להפוך את השיטה. כלומר, שבעים וחמישה אחוז מתקציב המועצה הדתית משרד הדתות יתקצב, ועשרים וחמישה אחוז הרשות. כלומר המועצה הדתית לא תהיה תלויה בראש הרשות. אני לא רוצה להיכנס לפוליטיקה, אבל לפעמים יש את העניין שראש המועצה הדתית לא מסתדר עם ראש הרשות ואז מתחילות המלחמות הפוליטיות. הוא רוצה לסדר אותו, ואז לפחות אני אהיה רגוע, שבעים וחמישה אחוז, הוא לא תלוי ברשות לפחות.

שר הפנים הסכים לעניין הזה. קיימת פה הצעת חוק, שהלובי הדתי אתמול אישר אותה, בהסכמת שר הפנים. אני מבקש ממך שתתמוך בעניין הזה. שר הפנים וכן להעביר את חלקו של משרד הפנים, למשרד הדתות, לגבי אותן רשויות נתמכות. מדובר בשבעים וחמישה מליון שקל משרד הפנים מוכן להעביר. הבעיה היא לגבי אותן רשויות שלא נתמכות. אומר לנו שר הפנים בצדק מאיפה אני אביא את הכסף. שר הפנים והלובי הדתי, שוב, התחייבו אם כוחם הפוליטי יהיה חזק או לא חזק, ואני מקווה שגם אתה תעזור לי בעניין הזה. לגבי אותן רשויות נטולות מענק, מדובר בעשרים ושבע מליון שקל, שהאוצר יעביר למשרד הדתות בתקציב 99. אם זה יעשה, זה הפתרון לדעתי, למועצות הדתיות.

אני מוציא מכאן את שלוש הרשויות הגדולות: חיפה, תל-אביב וירושלים, שם אין בעיות. סך הכל רשויות שמסתדרות. דווקא אותן רשויות להשאיר ארבעים שישים. שלושת הרשויות הגדולות. בשאר המועצות הדתיות, יעברו לשיטה הזו. אם נצליח, בעזרת השם, לבצע את העניין, אני מעריך שכל הקבוצה הזאת לא תגיע אליך. כי שוב אני אומר, אם זה לא יעבור, המצב יחמיר, יש פה תוספת של עוד עשרים מליון שקל. הרשויות מצבן לא יהיה טוב יותר. אני לא מייצג מנכ"ל פנים. הוא יגיד את זה. מצבם יהיה קשה יותר.

אם נצליח להעביר את הצעת החוק הזאת ואתה תתמוך בעניין, וזה לא יהיה פוליטי, זה יהיה מעשי, ונעביר את הצעת החוק, זה הפתרון למועצות דתיות.

זאב בויס: יש לי שאלה, למה שלא יעבירו את כל הכסף? אפשר לדעת למה צריך את כל הבלגן הזה? שמשרד הפנים יקבל את כל הכסף, משרד הדתות יעביר לו את הארבעים אחוז החסרים והרשות תשלם מלא. אני רוצה להבין את הפרינציפ. אני לא יודע מה הרקע ההיסטורי לחלוקה הזאת בין משרד החינוך לבין ה... --

היו"ר מיכה גולדמן: בזמנו חיים משה שפירא ז"ל, היתה הצבעה במפד"ל. חיים משה שפירא כדי לעשות קונצנזוס, שהוא יישאר המנהיג, עשה את החלוקה הזאת, שיתנו גם לזרח וורהפטיג מעמד מסוים, כדי שהוא ישמור על החבילה, וכך עשו את זה.

זאב בויס: אני שואל אותכם, אם יש בזה הגיון, אולי זו הזדמנות

נוסח לא מתוקן

לעשות איזה שהוא תיקון, אם זה תיקון טוב, ולהפסיק את החלוקה הזאת. יכול להיות שמה שהיה בשעתו, הוא היסטורי וכו'. זה רק חלוקה אחרת. אתה לא משנה את הפרינציפ. אני רוצה אולי בהזדמנות הזאת, השינוי הוא גדול ועדיין זה שבעים וחמישה אחוז, תלוי ברשויות.

אבי בלושטיין: לא. שבעים וחמישה אחוז דתות ולא פנים. ולא הרשות. זאת הכוונה שלי.

זאב בויס: בסדר, אבל עדיין עשרים וחמישה אחוז. אני רוצה להבין למה.

היו"ר מיכה גולדמן: רבותי, אני בעשר וחצי רוצה לסיים. יש לנו עשר דקות.

זאב בויס: שיהיה מאה אחוז משרד הדתות, כדי שאחרי שזה יהיה, יסתבר שכל הגוף הזה שנקרא מועצות דתיות, בכלל מיותר. אפשר להכניס אותו ל - -

אבי בלושטיין: אז אתה טועה. כל התקציבים של הרשויות יעברו למגרשי הספורט ותהיה מחלקה קטנה לשירותי דת,

זאב בויס: שתהיה הרבה יותר יעילה מכל מה שעושה עכשיו המועצה הדתית.

היו"ר מיכה גולדמן: זה לא הדיון כרגע. רבותי, זה לא הוגן. לא נתתי עוד למנכ"ל משרד הפנים להגיד את דבריו. אני מבקש ממנכ"ל משרד הפנים ואחרי זה ח"כ ניסן סלומיאנסקי.

יעקב אפרתי: קודם כל אני רוצה להצביע על אנומליה שגם רמזו עליה קודם. האנומליה הראשונה אומרת לא עולה על הדעת שמי שמממן את הסכום היחסי קטן, הוא הקובע את המאה. זה אנומליה שהיא יוצרת את כל העיוותים לאורך ולרוחב של פעילות המועצה הדתית. אם מצליח שר הדתות או סיעה כזאת דתית או אחרת, להשיג כסף נוסף, בסדר. מצלחים להשיג כסף כזה להגדלת התקציב. הוא פוגש בדיוק הנחיות תקציביות שונות לחלוטין ממשרד הפנים אל הרשויות המקומיות. זה אומר אני מגדילה את התקציב בעשרים מליון שקל, והוא שמח אפילו על כך ומצד שני אומר לו - אני בכלל לא שמח על זה שאתה מגדיל. תגדיל את זה אצלך ואל תיתן לי, אין לי לתת לך את MATCHING כי ההנחיות שאני קבלתי ממשרד האוצר ומשרד הפנים, אדוני התקציב יהיה קטן ממה שהיה שנה קודמת.

לכן לא עולה על הדעת שרשות מקומית שיש לה מגוון אדיר של שירותים, שאחד מהם הן ההשתתפות במועצה דתית, תצמצם את כולם ותגדיל אחד, למה? בגלל שמשרד הדתות יהיה לו תוספת. אז נפגשים במצבים שזה מאשר מאה גדול וזה מאשר מאה קטן וכל אחד חי במאה שלו. זה וועדות שרים ובגצים ופשוט דברים בלתי סבירים, ובשטח שום דבר לא עובד.

לכן, כשאמרנו בהתחלה כשהלכנו אליו, זה שמי שמממן את רובו הוא שיקבע את המאה. או לפחות יהיה לו מה להגיד על המאה. אז אני מבין שעכשיו הולכים לשנות את זה לכיוון הזה, גם מבחינתי השינוי הוא טוב. אם משרד הדתות לוקח על עצמו לממן מעל למה שהוא מממן היום, את רובו של התקציב, אז שיקבע את המאה, הוא עושה גם את הסדר מהצד השני. מבחינתנו זה בסדר.

נוסח לא מתוקן

על ההתחשבות אנחנו נתחשב, כמו שאנחנו מתחשבים עם כל אחד. אני רק רוצה עוד פעם לחזור ולהדגיש. אין פה חלוקת נטל בין משרד דתות לבין משרד הפנים. יש חלוקת נטל בין משרד דתות לבין הרשות המקומית. משרד הפנים אינו מוזכר בכלל בחוק שנותן ... בעניין הזה של המימון. הוא מוזכר אולי במשהו אחר. אבל בעניין של המימון אין לו שום זה. זה שכל אחד שלא מצליח לממן, בא למשרד הפנים, אז אנחנו מודיעים חד משמעי, למשרד הייעודי שמטפל במועצות דתיות, הוא רק אחד. אנחנו לא מתחרים איתו. יש לנו מספיק משלנו. שהוא יטפל במועצות דתיות. ההתמודדות בין המועצה הדתית לבין הרשות יכולה להיעשות במנגנוני הפישור שקבע המחוקק, ויכולה להגיע גם לבתי משפט ואנחנו לא צד בעניין. אנחנו רק אומרים שאנחנו כמדינה, כממשלה, בוודאי עובדים לא בתיאום. ממש עובדים לא בתיאום. נהפוך הוא. כל אחד מושך לכיוונו. את זה אני כל הזמן מנסה להסביר לאוצר. לא עולה על הדעת שביום שהוא נותן תוספת למועצות דתיות, שהוא לא ייתן את המקבילה, אם הוא רוצה, איזה שהיא מערכת מאוזנת, לשלטון המקומי. חבל פה שנציגי השלטון המקומי לא פה, כי הם היו אומרים לך אותו הדבר. המקבילה זה אומר עוד תקציב, או אפשרות, או אופציה ... בכל זאת יש מאין אי אפשרי. לבוא על חשבון שירותים אחרים, אני לא חושב שמישהו דורש. אז צריך לתת עוד תקציב נוסף שיוקצה לרשויות המקומיות, בגין העובדה שהגדילו או רוצים להגדיל את מעגל השירותים הדתיים, או לפחות אופציה לרשות המקומית לגבות ארנונה, על מנת שתוכל לממן את ההגדלה וההרחבה אם זו מדיניות הממשלה להרחיב שירותים דתיים. בוודאי שאי אפשר לבוא ולהגיד שזה יבוא על חשבון משהו אחר באותה מערכת. יש לנו היום הסכמים עם השלטון המקומי. הסכם שהיום מלווה גם על ידי וועדת הפנים, נערכה על ידי היושב ראש הקודם, שלא מטילים מטלות נוספות על השלטון המקומי, אלא אם כן מצביעים על מקורות המימון שלו.

היו"ר מיכה גולדמן: יש החלטה ישנה עוד של ראש הממשלה המנוח יצחק רבין שאמר – לא יתנו לרשות – –

יעקב אפרתי: MATCHING זה על התקציבי פיתוח. זה MATCHING במסגרת החוק וזה לא נופל באותה הקטגוריה. לכן אם אנחנו רוצים להסדיר את העניין, אז זה אחת מהדרכים. מבחינתי הצעת החוק מסדירה את העניין. אם יבוא זה, אני מניח שהתפקוד של מועצות דתיות יהיה שונה.

ניסן סלומיאנסקי: הערה אחת זה שאריה זרעי היה מנכ"ל משרד הפנים, היה הסדר שאני הייתי מביא לאישור משרד הדתות, שהגדילו לי נניח בשלושים אחוז,

היו"ר מיכה גולדמן: כן. אתה הייתי בישוב קטן, גם אני הייתי עושה את זה. הבעיה היא זה במאקרו.

ניסן סלומיאנסקי: לא. כל הרשויות. היה לו הסדר. אם היית מביא אישור, נניח שמשרד הדתות הגדיל לך בשלושים אחוז, אוטומטית הוא היה מוסיף את החלק שלו ומגדיל את התקציב של הרשות בחלק שלו. אוטומטית. זה היה ההסדר והוא עמד בזה.

דבר שני, גם בתחומים כמו רווחה, שמשרד הרווחה נותן לך, לרשות המקומית שבעים אחוז, הרשות צריכה לשלם שלושים אחוז. אתה צריך להשלים את השלושים. כלומר, אבל בדרך כלל זה שלושים ושבעים. המושג הזה לכל המשרדים האחרים גם, לא רק בנושא הזה.

לעצם העניין, אני חושב שצריכים ללכת על החלטה להעביר את השינוי אם אפשר להעביר מאה אחוז למשרד הדתות, היה טוב. אם כי אני אגיד למה יש לי איזה גמגום

נוסח לא מתוקן

בנושא. אבל לפחות שבעים - שבעים וחמישה אחוז משרד הדתות, עשרים וחמישה אחוז או שלושים אחוז הרשות המקומית. אני חושב שזה חייב להיות, אחרת העסק ייעצר.

למה אני בכל אופן מגמגם ואומר שאולי צריך שהרשות המקומית כן תהיה? כי בסך הכל הכולל, שירותי הדת, זה חלק מהשירותים המוניציפליים. אם לא יהיו שירותי דת טובים, בסופו של דבר ראש העיר גם צריך - -

היו"ר מיכה גולדמן: אז לכן אמר זאביק על פי דרכו שלו, תן מחלקה דתית בתוך ה - - -

ניסן שלומיאנסקי: לא. אני אומר לך מניסיון שלי שזה לא טוב. באלקנה זה מצוין. אני בין כה וכה עושה את זה. במקומות אחרים זה יהיה אסון. אבל אסור שראש הרשות, ברגע ששום דבר לא עובר דרכו, הוא לא צריך לתת כלום, אז הוא גם לא יסתכל בזה, זה לא יעניין אותו הוא ירגיש שהוא לא חלק מהעניין, זה לא יהיה טוב. ראש הרשות חייב להיות מעורה בעניין, חייב שיהיה לו איכפת מהעניין ויש הרבה מקרים שהוא גם נותן יותר כי הוא רוצה בשירותים האלה. חייב שיהיה את הביקורת. לכן אני חושב שכן צריך להשאיר את הנושא של שבעים וחמישה דתות, עשרים וחמישה הרשות המקומית, ולקבוע סל שירותים שהוא בסך הכל יקבע לנו את גודל התקציב, ונשתחרר מכל מיני זה שאני צריך לבוא וללחוץ אותו ולהתחנן לזה. יוגדר סל שירותים ונדמה לי שהקימו וועדה שהגדירה, ממשלה שהקימה וועדה,

היו"ר מיכה גולדמן: שהיא לא מסיימת את סל השירותים, מאחר והאוצר ראה שבסל השירותים היה צריך להוסיף תקציבים.

ניסן שלומיאנסקי: אתה יכול כמו בכל דבר, אתה יכול כן לקבוע סל שירותים, לקבוע סדר גודל מתאים, וזה התקציב. או לחילופין לעשות משהו אחר. לקבוע שהתקציב של המועצה הדתית הוא נניח שני אחוז מהתקציב של המועצה המקומית. לא חשוב לקבוע איזה אחוז, אחרי שבודקים ואז נגמר הסיפור. אין יותר ויכוחים.

היו"ר מיכה גולדמן: אני יוצא בהרגשה מהישיבה הזאת, שלא עשינו שום דבר. אני אגיד לך למה. לא ק שהאוצר לא פה. יש פה בעיה אחרת. אני הייתי מצפה משני סגני שר הדתות, השר אולי הוא הפורמלי אבל שני גני שר הדתות הם המובילים את העניין. מה הייתי מצפה? ואני אומר לך את זה אדוני המנכ"ל. אם סגני שר הדתות לא יראו את זה כחלק מהמאמץ שלהם גם אפילו בהסכם הקואליציוני, וזה לא משנה איזה ממשלה, למה אני אומר את הדבר הזה? אלי זה אולי מדבר יותר. יש כאלה שזה מדבר אליהם פחות. אבל אני אומר לכם ולכולנו כאן. אם לא יהיה פתרון מיידי שיסקר ברמה של רמת השרים, אנחנו נמצא את עצמנו בעוד שבועיים, שלושה, ואחרי הבחירות, הרבה יותר קשה. הרשויות הולכות למשבר קשה מאד. הרשויות המקומיות, אני אומר לכם, חודש דצמבר יהיה החודש ההכי קשה של השלטון המקומי. בעשרים לחודש יהיו כאלה שיבכו וכאלה שיחגגו. אבל בראשון לדצמבר, יתחילו לגלות שמשכורת של חודש נובמבר לא יוכלו לשלם. יהיה פה חגיגה שלמה. אני כבר צופה וזה בכלל לא קשור לפוליטיקה ולא לממשלה ואני אומר את זה בצורה הכי הגונה. זה קשור למנהיגות המקומית בישובים עצמם, מכל המפלגות. תהיה לנו פה צרה גדולה מאד.

לכן אני אומר את זה כאן אדוני המנכ"ל. זה יותר למשרד הדתות מאשר למשרד הפנים, באשר למועצות הדתיות וחברת קדישא. אם לא תיקחו את העשרה ימים הקרובים, שיש דיון על התקציב, ולא תסגרו את הנושאים האלה ברמה קואליציונית,

נוסח לא מתוקן

אני לא רואה שינוי במצב הקשה שאנחנו נמצאים בו היום. זה חייב להיעשות בצורה ההכי מהירה, משום שזה לא פלץ ולא יעל ולא יוסי כהן, ולא מנכ"ל משרד הפנים, זה בדרג של שרים צריך להיות. הנייר הזה הוא יפה מאד. אבל אני אומר שאם בעוד עשרה ימים לא יהיה פתרון של הדברים האלה בצורה מעשית, ששר האוצר ינחה את אגף התקציבים, על פי הסיכום של השרים, אנחנו נמצא את עצמנו במציאות נוראה. מציאות קשה ביותר ולא נוכל לתת שום פתרון משום שאנחנו הולכים לתקופה קשה ביותר. הלוואי והרשויות יעמדו במה שהן נותנות היום. חלקם הגדול לא יוכל לתת גם את מה שהוא נותן היום. את מה יפסיקו דבר ראשון? את הדברים שלא יחייבו אותם. הם יצטרכו קודם כל לדאוג למשכורות של הרשות. המתנ"סים יסבלו מזה והחינוך יסבול מזה שירותי הדת יסבלו מזה. הכל יסבול. למה? הדבר הראשון שילחץ על ראש הרשות החדש, והממשיך, זה איך לשלם משכורות של חודש נובמבר. אחרי זה יהיה משכורת חודש דצמבר. תאמינו לי, אני לא מקנא במר אפרתי לאיזה חצי שנה הולכת להיות לו. זו בעיה אמיתית. אני אומר את זה כאן ואני פונה איך.

אבי בלושטיין:

מאחר ושר הפנים הוא היום גם שר הדתות, הוא דומיננטי --

היו"ר מיכה גולדמן:

אבל בלי שני סגני שר הדתות זה לא יעזור.

אבי בלושטיין:

לכן אני מציע להטיל על שר הפנים והדתות שזה שר אחד, להוביל את העניין זה תוך עשרה ימים וברור ש --

היו"ר מיכה גולדמן:

כן. אבל זה שלושת המפלגות הדתיות המרכזיות. אני אומר לך שאם זה לא יהיה ברמה של הנהגת מהפד"ל, אני אומר לכם פה זה בעיה מנהיגותית של הציבור הדתי של שלושת המפלגות הדתיות, זה לא ימצא פתרון. זה לא משנה אם מפלגת העבודה בשלטון, או הליכוד בשלטון. הבעיה היא המפלגות הדתיות כחלק מההסכם שהן צריכות לקשור אותו. זה לא יעזור. חייבים את זה לעשות. אני יכול לעשות את הצעקה שלי. אבל אם אתה לא תלך בזעקה עכשיו למנהיגות שלך, ואני אדבר על זה גם עם השר סוויסה ועם אריה דרעי. אבל אני אומר לך, חייבים לעשות את זה מהר ככל האפשר, ברמה של מנהיגות המפד"ל, ברמה של מנהיגות ש"ס. אגודת ישראל הם תומכים בעניין הזה. אבל פה שתי המפלגות המרכזיות, ש"ס והמפד"ל, זה המנדט שלהם.

אבי בלושטיין:

אני מבקש את עזרתך כיושב ראש הוועדה, לפנות לאריה דרעי, לסוויסה. --

היו"ר מיכה גולדמן:

אני אדבר עם אריה דרכי ועם סוויסה, אני מבקש ממכם, רבותי, אני לא רוצה למצוא את עצמי בעוד שלושה שבועות או ארבעה שבועות או עוד חודש, ישוב כאן ואנחנו פתאום דנים פה בדיון שחברות קדישא עושות הפגנה בחוץ. אנחנו בפתח של ימים לא טובים. רבותי, תודה רבה.

הישיבה הסתיימה בשעה 10:30